

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.050.28.2025.MKA
\$Id_dokumentu
Warszawa, \$data

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację pana Posła Andrzeja Śliwki w sprawie narastającego zagrożenia ze strony wilków na terenie woj. warmińsko-mazurskiego, K10INT9084, przedstawiam następujące informacje.

1. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska posiada aktualne dane na temat liczebności populacji wilków w województwie warmińsko-mazurskim i całej Polsce?

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, dalej: GDOŚ, przekazuje do Głównego Urzędu Statystycznego raz w roku informacje dotyczące liczebności wybranych gatunków zwierząt chronionych (8 gatunków zwierząt) - żubra, wilka, rysia, niedźwiedzia brunatnego, bobra europejskiego, kozicy, cietrzewia i głuszca. W kontekście wilka dane te za rok 2023 r. przedstawiają się następująco:

Województwa	Liczba osobników wilka
Dolnośląskie	160
Kujawsko-pomorskie	128
Lubelskie	582
Lubuskie	545
Łódzkie	24
Małopolskie	165
Mazowieckie	135
Opolskie	18
Podkarpackie	1324
Podlaskie	290
Pomorskie	190
Śląskie	41

Świętokrzyskie	94
Warmińsko-mazurskie	160
Wielkopolskie	770
Zachodniopomorskie	420
Polska	5046

Dane nt. liczebności przekazywane corocznie do GUS są szacowane na podstawie informacji udzielanych poszczególnym regionalnym dyrektorom ochrony środowiska, dalej: rdoś, przez nadleśnictwa i parki narodowe. Wartości te mogą być nieco zawyżone (ten sam wilk może być policzony przez dwa sąsiadujące nadleśnictwa, lub nadleśnictwo i park narodowy). Mimo, że dane te nie są poparte pracami terenowymi wykonywanymi według jednej metodyki, są zbierane cyklicznie rok do roku z tych samych źródeł i pokazują pewne trendy populacyjne.

Kolejnym źródłem informacji o wielkości populacji wilka w Polsce jest opublikowany 13 listopada 2024 r. raport o stanie populacji dużych ssaków drapieżnych w Europie pt. „Large Carnivore distribution maps and population updates 2017-2022/23), opracowany przez Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) IUCN/SSC, na zamówienie Komisji Europejskiej. Według raportu średnia liczebność wilka w Polsce to 3551 (zakres 2866-4270) osobników w sezonie 2022/2023. Raport wyróżnia na terenie Polski 3 subpopulacje transgraniczne, karpacką o średniej liczebności 493 (zakres 406-580) osobników, bałtycką o średniej liczebności 1369 (zakres 1111-1667) i środkowoeuropejską o średniej liczebności 1689 osobników (zakres 1349-2023). Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego występują wilki z populacji bałtyckiej.

2. Czy Ministerstwo prowadzi monitoring zachowań wilków oraz analizuje zgłoszenia mieszkańców dotyczące ich agresji i nietypowych zachowań?

Resort środowiska nie prowadzi monitoringu zachowań wilków jako takiego, niemniej analizuje zgłaszane poprzez pisma, maile i kontakt telefoniczny sytuacje konfliktowe z udziałem wilków. Zgłoszeń najczęściej dokonują samorządy, ale też osoby prywatne, czy izby rolnicze. Z własnych obserwacji można zauważyć, że taki kontakt ostatnio częściej występuje z regionów kraju, gdzie wilki w wyniku wytopienia ich przez człowieka, przez ostatnie lata nie występowały. Na obszarach gdzie wilk występował nieprzerwanie przez lata (głównie woj. podkarpackie), ludzie są bardziej przyzwyczajeni do jego obecności i lepiej wyedukowani w kwestii wzajemnej koegzystencji. Natomiast w rejonach, gdzie wilk wraca na swoje naturalne obszary występowania, często w związku ze swoją niesłuszną „złą” opinią, powoduje lęk i strach lokalnej ludności. W związku z tym GDOŚ wraz z rdośiami podejmuje szereg działań edukacyjnych. Dla przykładu należy podać materiały dostępne na stronach GDOŚ: <https://www.gov.pl/web/gdos/jak-odpowiednio-reagowac-na-incydenty-z-udzialem-wilkow-informacja-dla-gmin> oraz <https://www.gov.pl/web/gdos/wilk-lub-niedzwiedz-pod-domem-co-robic>. Ponadto GDOŚ w październiku i listopadzie 2023 r. wysłał do wszystkich gmin pismo z dnia 26 października 2023 r., znak: DZP-WG.600.101.2023.AS, informujące o zalecanym sposobie działania w sytuacjach konfliktowych z wilkiem. Z kolei od kilku lat poszczególne rdoś prowadzą szkolenia dla gmin i poszkodowanych. Już w 2018 r. rdoś w ramach akcji koordynowanej przez GDOŚ

przeprowadziły 16 takich szkoleń, w których uczestniczyli również rolnicy i ich przedstawiciele. Natomiast w latach 2020-2023 odbyło się co najmniej 40 takich szkoleń.

3. Czy planowane są działania mające na celu kontrolę populacji wilków, zwłaszcza w regionach, gdzie ich liczebność znacząco wzrosła?

W Polsce istnieje kompleksowy system minimalizowania konfliktów na linii człowiek-wilk. Do tego systemu należy zaliczyć możliwość uzyskania derogacji związanych z eliminacją czy płoszeniem poszczególnych osobników, system odszkodowań oraz edukacji i współdziałania (wsparcia podmiotów narażonych na szkody). Z tego względu, nie są planowane działania mające na celu określoną kontrolę populacji wilków.

5. Czy planowane są odstrzały redukcyjne wilków, aby zapobiec ich nadmiernemu rozmnożeniu i dalszemu wzrostowi zagrożenia dla ludzi oraz zwierząt hodowlanych?

Populacja wilka od czasu objęcia ścisłą ochroną gatunkową systematycznie wzrasta, podobnie powiększył się zasięg jego występowania. W raporcie z art. 17 dyrektywy siedliskowej, przekazanym w 2019 r. do Komisji Europejskiej, stan zachowania wilka w alpejskim regionie biogeograficznym uznano za właściwy (FV), zaś w regionie kontynentalnym określono jako niewłaściwy, ale ulegający poprawie (U1+). Należy pamiętać, że objęcie ochroną wilka zarówno na poziomie całego kraju, jak i konsekwencja ochrony na poziomie Unii Europejskiej – w Polsce od 2004 r., ukierunkowane było właśnie m.in. na ten cel, tj. na zwiększenie liczebności i zasięgu gatunku.

Sukces z przyrodniczego punktu widzenia sprawia jednocześnie, że w ostatnim czasie wzrasta liczba doniesień na temat sytuacji konfliktowych z udziałem wilka. Gatunek zwiększa swoją liczebność i zasięg, przez co coraz częściej dochodzi do bezpośredniej styczności wilków z ludźmi, również na terenach, na których od dawna nie był widywany. Sprawy te stają się często głośne medialnie, choć nie zawsze rozgłos ten jest adekwatny do zaistniałej sytuacji.

Fundamentalnym celem ochrony gatunkowej jest zapewnienie właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju rodzimych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu realizacji tych idei powstał system instrumentów, w tym system odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, które pozwalają na skuteczną ochronę poszczególnych gatunków, poprzez utrzymanie ich właściwego stanu ochrony, jak i realizację uzasadnionych działań związanych z działalnością człowieka. Postulat określenia górnej granicy liczebności gatunków zwierząt stoi w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawa i ideą ochrony przyrody. Warto również zaznaczyć, że liczebność zwierząt jest dostosowana do pojemności danego siedliska, które opiera się na zmiennych czynnikach - dostępności bazy pokarmowej (zależnej od warunków klimatycznych, chorób etc.), presji zewnętrznej (w szczególności związanej z działalnością człowieka).

4. Czy Ministerstwo rozważy zmiany w przepisach umożliwiające szybsze reagowanie na przypadki zagrożenia ze strony wilków, np. poprzez ułatwienie procedur odstrzału osobników agresywnych lub chorych?

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że sprawy dot. udzielania odstępstw od zakazów w sprawie ochrony gatunkowej rozstrzygane są w drodze decyzji administracyjnych, a więc

prowadzone są w oparciu o Kodeks Postępowania Administracyjnego¹ oraz ustawę o ochronie przyrody². Rozstrzygnięcie przedmiotowych kwestii w drodze decyzji administracyjnych umożliwia wnioskodawcom niezadowolonym z otrzymanej decyzji kierowanie środków zaskarżenia (wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub skarga do sądu administracyjnego). Natomiast, jak w przypadku większości postępowań, tempo orzekania w dużym stopniu zależy od szczegółowości informacji zawartych we wnioskach, ich kompletności i reakcji wnioskodawców na wezwania organu.

Niestety, pomimo szkoleń i spotkań z samorządami, organy ochrony przyrody (GDOŚ, rdośie, dyrektorzy parków narodowych) często odnotowują braki w dokumentacji, w szczególności związanych z dokumentowaniem obecności wilków oraz działań zaradczych, przeciwdziałających szkodom lub zmniejszającym zagrożenie. Brak takich działań, a często również brak woli ich podjęcia, utrudnia i wydłuża w dalszej kolejności czas trwania postępowań administracyjnych dotyczących eliminacji wilków. W wielu przypadkach również zebrany materiał dowodowy nie dostarcza przekonujących argumentów przemawiających za zasadnością odstrzału wilka. Niejednokrotnie też sami wnioskodawcy odstępują od pierwotnego żądania i nie uzupełniają braków formalnych w przesłanych przez siebie wnioskach, co wg prawa powoduje konieczność pozostawienia takich spraw bez rozpoznania.

Odnosząc się do kwestii ułatwienia przeprowadzenia odstrzału, należy zauważyć, że w przypadku, gdy któryś z osobników wilka wykazuje nienaturalne, zagrażające bezpieczeństwu zachowanie, świadczące o chorobie lub zaburzeniach behawioralnych, a wniosek obiektywnie nie może być załatwiony w formie pisemnej, zainteresowany podmiot może uzyskać decyzję ustną (art. 14 § 2 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego), po rozpatrzeniu wniosku złożonego drogą telefoniczną. W tym celu należy skontaktować się telefonicznie z GDOŚ pod numery podane na stronie internetowej urzędu. Istnieje więc możliwość szybkiego przeprowadzenia koniecznego odstrzału wilka. W pozostałych przypadkach, gdy np. powodem eliminacji wilka jest konieczność ograniczenia szkód powodowanych przez ten gatunek lub też zagrożenie ze strony wilka jest jedynie potencjalne, konieczne jest uzyskanie pisemnej decyzji administracyjnej. Z uwagi na priorytetowe traktowanie bezpieczeństwa powszechnego, sprawy takie są rozpatrywane bez zbędnej zwłoki.

W związku z powyższym, w mojej ocenie system nie wymaga modyfikacji. Wydaje się on wręcz właściwym kompromisem pomiędzy potrzebami gospodarki hodowlanej a potrzebami ochrony przyrody. Niemniej należy dołożyć wszelkich starań, aby był jeszcze bardziej skuteczny. Na pewno pomoże w tym dalsza edukacja z zakresu właściwego stosowania wypracowanych procedur oraz poprawy zabezpieczeń zwierząt gospodarskich, a w efekcie zwiększenie aktywności rolników w zakresie stosowania rekomendowanych metod zabezpieczania żywego inwentarza oraz korzystania z dostępnych instrumentów prawnych i praktycznych.

6. Jakie środki planuje podjąć rząd, aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom obszarów wiejskich w związku z rosnącą liczbą wilków?

---

¹ ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego - Dz. U. z 2024 r. poz. 572

² ustawa z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. z 2024 r. poz. 1478

Odnosząc się do zagrożenia stwarzanego przez duże drapieżniki dla bezpieczeństwa ludzi należy zauważyć, że w przypadku wilka - w oparciu o dotychczasowe opublikowane wyniki badań naukowych - gatunek nie stanowi znaczącego zagrożenia dla ludzi. Przegląd wyników badań z całego świata wskazuje, że wśród wszystkich dużych ssaków drapieżnych wilki należą do najmniej niebezpiecznych. W tym miejscu warto dodać, że w latach 2002-2020 w całej Europie nie było ani jednej ofiary śmiertelnej ataków wilków. Biorąc pod uwagę, że w Europie występuje około 15 000 wilków, które dzielą przestrzeń z setkami milionów ludzi, oczywiście jest, że ryzyko związane z atakiem wilków jest znikome. Nie zmienia to jednak faktu, że wilk z racji swojej biologii (drapieżnik, przebywa w grupach, szybko się przemieszcza) i budowy ciała (duży, mocne szczęki, ostre zęby) może być potencjalnym zagrożeniem dla ludzi i zwierząt domowych. Niemniej, paradoksalnie dużo gorzej przedstawiają się statystyki dot. pogryzień ludzi przez psy. Wg badań w okresie od 2009 do 2017 r. średniorocznie stwierdza się ok. 1297 osób pogryzionych przez psy. Szacuje się również, że co roku bezpańskie psy zabijają - jedynie na terenach łowieckich - 33 tys. dzikich zwierząt i 280 zwierząt gospodarskich (Wierzbowska i in. 2016)³.

Warto również zauważyć, że jak dotąd większość informacji medialnych mówiących o agresji wilków w stosunku do ludzi, okazały się „fake newsami” nastawionymi na rozgłos kosztem rzetelnych informacji. Dotyczy to m.in. szeroko nagłośnionego przypadku zmarłego w zimie 2022/23 z wyziębienia mieszkańca Podkarpacia, który w temperaturze -15°C, niedostatecznie ciepło ubrany, wracał do domu przez tereny niezamieszkałe. Jego odnalezione po wielu dniach ciało nosiło oznaki żerowania dzikich zwierząt, jednak w ocenie wielu ekspertów, naukowców prowadzących od wielu lat badania nad drapieżnictwem wilków (z Instytutu Biologii Ssaków, Uniwersytetu Warszawskiego oraz Instytutu Ochrony Przyrody PAN), stan zwłok widoczny na zdjęciach - brak rozczłonkowania ciała i niewielkie ubytki tkanek - wskazywał, że nie żerowały na nich wilki, lecz lisy i ptaki drapieżne.

Jedynie potwierdzone naukowo przypadki agresji wilków wobec ludzi w Polsce, były spowodowane habituacją bardzo młodych osobników w wyniku działań ludzi. Oba wilki zostały szybko odstrzelone w oparciu o zgodę GDOŚ, co definitywnie zakończyło ataki. W pierwszym przypadku w gminie Cisna (woj. podkarpackie) regularne żerowanie przez kilka miesięcy na śmietnikach i odpadkach z jadłodajni w Wetlinie i innych pobliskich miejscowościach, a następnie pogryzienie trzech osób, było najprawdopodobniej spowodowane zabranie wilczego szczenięcia z lasu, przetrzymywaniem przez dłuższy czas w gospodarstwie, a następnie wywiezieniem do lasu. Drugi przypadek miał miejsce w gminie Drezdenko (woj. lubelskie), gdzie długotrwałe dokarmianie młodej, niepełnosprawnej wilczycy odpadkami kuchennymi przy jednym z zabudowań wiejskich, doprowadziło do pogryzienia dwóch osób. Obie sytuacje dotyczyły bardzo młodych (poniżej 1 roku życia) wilków, podatnych na habituację (Nowak i in. 2021). Doświadczenia naukowców z innych krajów Europy i USA także potwierdzają, że nietypowe zachowania wilków są konsekwencją nieodpowiedzialnych, niezgodnych z prawem działań ludzi wobec bardzo młodych osobników, najczęściej w okresie szcenięcym.

---

³ Wierzbowska I.A., Hędrzak M., Popczyk B., Okarma H., Crooks K.R. 2016. Predation of wildlife by free-ranging domestic dogs in Polish hunting grounds and potential competition with the grey wolf. *Biological Conservation*

Należy więc zauważyć, że obecny system instrumentów, w tym system odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, jest adekwatny do faktycznego zagrożenia ze strony wilków na bezpieczeństwo ludzi. W tym zakresie ważna jest natomiast właściwa edukacja społeczeństwa. W tym celu resort środowiska podjął szereg działań, częściowo opisanych w odpowiedzi na pytanie nr 2.

7. Czy Ministerstwo bada kwestię występowania hybryd wilka i psa, które mogą stanowić dodatkowe zagrożenie ze względu na brak naturalnej bojaźni wobec ludzi?

Psy powstały w procesie udomowienia wilków. Jako najbliżsi krewni mogą się ze swoimi dzikimi przodkami kojarzyć, a powstałe w ten sposób mieszańce są płodne. W środowisku naturalnym do krzyżowania się pomiędzy nimi dochodzi jednak rzadko.

W odróżnieniu od wilków, psy zwykle nie pomagają samicom w wychowaniu potomstwa. Zatem wyżywieniem i wychowaniem miotu mieszańców zajmuje się tylko i wyłącznie wilczyca, ewentualnie z pomocą ubiegłorocznego potomstwa, jeśli takie posiada. Szczenięta rodzą się najczęściej w wykopanej przez matkę norze, a potem czekają w dobrze ukrytym legowisku na przyniesiony przez nią pokarm. Gdy dorosną, zaczynają towarzyszyć jej w polowaniach na dzikie zwierzęta kopytne. Mogą one odziedziczyć po ojcu szereg cech wyglądu (np. mniejszy wzrost, krótki ogon, klapnięte uszy, psie umaszczenie i strukturę sierści) oraz szereg psich genów odpowiedzialnych za adaptacje pokarmowe czy fizjologiczne, natomiast ich zachowanie w ogromnej mierze kształtuje się we wczesnej młodości, gdy stale przebywają z matką wilczycą. Fakt, iż od urodzenia hybrydy mają kontakt wyłącznie z wilkami (matką i ewentualnie młodymi wilkami - potomkami matki z poprzedniego roku) powoduje, że zachowują się i reagują na zagrożenia (w tym na ludzi), identycznie jak wilki. Można powiedzieć, że są „głęboko przekonane, iż są wilkami”. Nie ma na to wpływu fakt, że ich wygląd może znacząco odbiegać od wyglądu reszty grupy rodzinnej. Uwarunkowania te powodują, że mieszańce wilków z psami nie są ani bardziej zuchwałe ani bardziej niebezpieczne dla ludzi niż wilki.

Niemniej resort środowiska szybko reaguje na wszystkie zgłaszane przypadki hybrydyzacji i wydaje zezwolenia na ich eliminację. W przypadku eliminacji hybryd wilka i psa domowego z populacji dziko występujących wilków, nie ma wątpliwości co do ich zasadności, gdyż jest to zgodnie z zaleceniami rekomendacji nr 173 (2014) Stałego Komitetu w ramach Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, przyjętej w dniu 5 grudnia 2014 r. w sprawie „hybrydyzacji między dzikimi wilkami (*Canis lupus*) a psami domowymi (*Canis lupus familiaris*)”. Wydanie zezwolenia jest niezbędne w celu wyeliminowania zagrożenia dla czystości populacji wilka w Polsce. Aktualnie znamy problem hybrydyzacji wilków z psami występuje na terenie dwóch sąsiadujących ze sobą nadleśnictw: Szubin (woj. kujawsko-pomorskie) i Złotów (woj. wielkopolskie). Na mocy wydanych zezwoleń na tym terenie wyeliminowano 11 hybryd. W obiegu prawnym funkcjonuje również zezwolenie na odstrzał hybryd na tym terenie do 31 maja 2028 r.

W kontekście zjawiska hybrydyzacji wilka z psem należy zwrócić uwagę na problem odróżniania psa od wilka. Wielokrotnie GDOŚ otrzymywał zgłoszenia i prowadził postępowania ws. odstrzału wilków, gdzie przekazane materiały filmowe i zdjęcia ewidentnie przedstawiały psy. Oznacza to, że nawet w przypadkach udokumentowanych dobrymi zdjęciami sytuacji konfliktowych ludzi ze zwierzętami zdarzają się pomyłki.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM